

VOJNA POLICIJA - USTROJ ZA RAT I MIR

Razgovor s brigadirom Matom Laušićem,
načelnikom Uprave Vojne policije Hrvatske
vojske.

HV: Kako je tekao razvoj Vojne policije Hrvatske vojske?

– U trenutku kada su oružane snage Hrvatske dosegle određeni stupanj razvoja, organizacije i djelovanja, stvorila se potreba osnivanja vojno-policajskih snaga unutar Hrvatske vojske. Naime, nema vojske bez policije, pa tako ni Hrvatska vojska nije mogla egzistirati bez osnivanja Vojne policije. Po zapovijedi vrhovnog zapovjednika, predsjednika Republike, u jedinicama Hrvatske vojske jačine bataljuna i brigada, kao i pri operativnim grupama i zonama ustrojene su jedinice Vojne policije jačine odjeljenja, voda, satnije i bataljuna, koje su počele djelovati u rješavanju vojno-policajskih zadataka. Nešto kasnije je ustrojena Uprava Vojne policije, čiji je zadatak vodenje i zapovijedanje svim postrojbama Vojne policije.

Uprava Vojne policije odgovorna je za stanje, stručnu obučenost i borbenu spremnost postrojbi Vojne policije. Ona prati i izučava organizaciju i sklop postrojbi Vojne policije i predlaže mјere za njeno poboljšanje i popunu postrojbi osobnim sastavom, sklopnim i specijalnim materijalnim sredstvima i opremom. Vojna policija također organizira ospozobljavanje svojih dočasnika i časnika u odgovarajućim školama, seminarima i tečajevima.

Pripadnici Vojne policije sve vojno-policajске zadatke izvršavaju na osnovi privremenog Uputstva o radu vojno-policajskih jedinica, koje je 6. siječnja ove godine donio ministar obrane Republike Hrvatske. Sada je u tijeku izrada službovnika Vojne policije koji će samo nešto preciznije obuhvatiti sva poglavљa koja su navedena u privremenom Uputstvu. Prema tom Uputstvu podijeljeni su zadaci Vojne policije u miru i u ratu.

HV: Koji su zadaci Vojne policije u miru a koji u ratu?

– U ratu Vojna policija prvenstveno stavlja naglasak na pojačano neposredno osiguranje zapovjedništava, zapovjednika vojnih postrojbi u mjestu i pokretu, sudjeluje u sprečavanju djelovanja ubačenih ili ostavljenih neprijateljskih oružanih grupa ili pojedinaca u predjelima razmještaja zapovjedništava i pravaca kretanja zapovjedništava. Nadalje, Vojna policija provodi zapovijedene mјere zabrane i ograničenja kretanja na određenim pravcima i predjelima, osigurava vojne misije i delegacije, obavlja pretrage objekata i prostora u kojima su bila smještena neprijateljska zapovjedništva, kontrolira štovanje mјera sigurnosti u predjelima razmještaja, prikupljanja, ukrcavanja i kretanja vojnih postrojbi, osigura va vojnu dokumentaciju, naoružanje i

vojnu opremu, regulira i kontrolira promet vojnih vozila, obavlja prometno izviđanje i očevid prometnih nezgoda.

VRLO VAŽNA djelatnost Vojne policije u ratu i miru je kontrola ostvarivanja propisa kojima se regulira ponašanje pripadnika Hrvatske vojske, pronalazi, upućuje i dovodi pripadnike Hrvatske vojske koji su neovlašeno napustili postrojbu ili ustanovu ili se nisu vratili s odobrenog dopusta. Nadalje, zadatak Vojne policije je pronalaženje i dovođenje počinitelja kaznenih djela, osiguravanje tragova kaznenih djela, oduzimanje vatrenog oružja od pripadnika Hrvatske vojske koji ga bespravno nose ili ga zloupotrebljavaju, sudjelovanje u uspostavljanju, u većoj mjeri, naorušenog reda u vojnim objektima, sudjelovanje u pronalaženju i dovođenju vojnih obveznika koji se nisu odazvali pozivu ovlaštenih tijela poradi obavljanja vojne obveze, te osiguravanje vojnih objekata. To sve su vrlo osjetljivi zadaci koji se izvršavaju u ratu i u miru, kao što su, uostalom, osjetljivi i svi policijski poslovi. Ovdje se, naime, radi s ljudima, dira u njihov integritet, pa doista, kod izvršavanja tih zadatka moramo imati vojnog policajca koji je na visokom stupnju psihičke i fizičke pripremljenosti.

HV: Kakvi se zahtjevi stavlju pred djetalnike Vojne policije?

- Kao svaki profesionalac u bilo kojem dijelu posla, i vojni policajac mora biti visokoprofesionalan i stručan, mora imati snagu da ne reagira emocionalno, da djeluje promišljeno a ne instinktivno, ne povodeći se za unutarnjim nabojem. Vojni policajac mora imati psihičku stabilnost, uvjerenost da postupa ispravno, u okviru svojih ovlaštenja. Tek kada ispunilje zahtjeve dobiva psihičku stabilnost za izvršavanje bilo kojega zadatka. Greške čine ljudi nesigurni u svoju stručnost i sposobljenost pa reagiraju emotivno.

Vrlo je važan i izgled vojnog policajca. On mora biti ogledalo Vojne policije i Hrvatske vojske, jer je eksponiran i kao takav prezentant je hrvatskog vojnika. Ulažem osobno, i preko zapovjednika, velike napore kako bi se dosegao takav stupanj obučenosti, urednosti i profesionalnosti da bismo se mogli ponositi vojnim policajcima. Teško doživljavam kada je primjedba na vojnog policajca opravdana.

Vojna policija stvarala se bez prijega donešenih jasnih uputstava i kriterija i bez odgovarajuće opreme. Da bi se policijski zadaci mogli obavljati, a pogotovo vojno-poličijski, pripadnici tih službi prvenstveno moraju manifestirati svoju prisutnost, moraju biti vidno obilježeni da pripadaju tim postrojbama. Zato njihova opremljenost podrazumijeva obilježja, znakovlje i sredstva za obavljanje određenih osnovnih vojno-poličijskih zadataka, sredstva za vezivanje, kratko oružje, bijele opasache, sredstva veze, motorna vozila itd.

Oprema je u početku ustrojavanja bila vrlo skromna, iako ni sada nije dovoljna. Moram, primjerice, spomenuti i sljedeće. Sada se stvara vod za zaštitno-tragačkih pasa i motociklistička jedinica Vojne policije. Kod stvaranja ovih jedinica naišli smo na primjere pune bestijalnosti bivše JNA jer su ubijali službene pse koji su obavljali stražarsku službu ili su služili za vojno-poličiske zadatke. Motocikle vojne policije koje bivša JNA nije mogla odvesti pre-gazili su tenkovima. No, uz pomoć radionice VILKA SEVERA, sportskog zaljubljenika i bivšeg motociklističkog asa, koji se zarekao da će svaki takav motor sposobiti, stvaramo ovu jedinicu. Moram spomenuti da za svaki po-pravljeni motocikl g. Sever ispostavlja Ministarstvu obrane račun na jedan HRD!

Najveći dio ljudi je ovom poslu stvaranja vojno-poličijskih jedinica prišao s puno entuzijazma, želje i htijenja da uspijemo. Bilo je lutanja, jer malo ljudi

je bilo koji su ranije obavljali policijske, a kamoli vojno-poličijske poslove. Moram reći da ovoga trenutka Vojnu policiju popunjava 80 posto pričuvni sastav a tek je 20 posto djetalnoga. Najbolje rezultate na ustrojstvu, provodenju zapovijedi i ozbiljnosti shvaćanja vojno-poličijskih zadataka imali smo kod nekih jedinica pričuvnoga sastava.

Sve je trebalo snimiti, obuhvatiti jedinstvenim sustavom vodenja i zapovijedanja, ozakoniti postupanje, pročistiti kadar koji je zatečen u vojno-poličijskim jedinicama, ostaviti časne ljudi koji su zaslужili da po svojoj čistoći djelovanja ostanu u takvim jedinicama, koje se u svim vojskama svijeta vode kao elitne jedinice.

HV: Kakvo ste stanje zatekli obilazkom jedinica Vojne policije? Što je sve trebalo poduzeti da bi sustav Vojne policije bio povezan i jedinstveno djeloval?

- Početkom sustavnog djelovanja Vojne policije računamo i obilazak cijelog područja Republike Hrvatske, a to konstantno i sada obavljamo. Nai-me, tek silaskom do najnižega voda u nekoj jedinici Vojne policije mogu se vidjeti pravi problemi s kojima se oni susreću. Snimili smo što imamo od Vojne policije, kako su opremljeni, kako su vodeni, kakav im je zapovjednički kadar, kako izvršavaju vojno-poličijske zadatke i drugo. Obavljeni su popravci i u zapovjedničkom kadru i u načinu obavljanja vojno-poličijskih zadataka.

Nakon snimanja stanja na terenu, ušli smo u fazu ukrupnjavanja vojno-poličijskih jedinica – stavljanja svih vodova, satnija i bataljuna pod subordinaciju Uprave Vojne policije. Treba naglasiti da je u vojno-poličijskim jedinicama izrazita vertikalna subordinacija. Na taj način se može osigurati jedinstvena metodologija rada, jedinstveno vodenje i zapovijedanje. Također izrazitom subordinacijom osigurava se i štovanje zapovijedi tako da izvršenje određenih zadataka ne izlazi iz djelokruga rada Vojne policije.

U trećoj fazi smo donošenjem različitih uputstava i zapovijedi riješili problem jedinstvene metodologije rada. To, jednostavno rečeno, znači da vod Vojne policije u Sinju, Metkoviću i Dubrovniku djeluje po istoj metodologiji rada u okviru svojih ovlaštenja kao i vod ili satnija Vojne policije u Đakovu, Našicama, Slavonskom Brodu, Nebojanu ili Sisku, odnosno na najisturenijim linijama fronte.

Istdobno smo krenuli u edukaciju i stručno osposobljavanje u dva pravca.

Prvo smo osposobljavali zapovjednički kadar u vojno-stručnim temama kroz tečajeve. Iako su ljudi zatečeni da obnašaju tu dužnost, upućivani su i još uvijek se upućuju na takve tečajeve kako bi dobili i teoretsku dimenziju vojno-poličijskog znanja. Uz veliku pomoć obrazovnog centra Ministarstva unutarnjih poslova organizirali smo tromjesečne seminare za kriminalističke tehničare, za operativne djetalnike za suzbijanje kriminaliteta, za prometne vojne policajce i za pirotehničare.

HV: Kakva je još suradnja sa Ministarstvom unutarnjih poslova, osim ove u edukaciji djetalnika Vojne policije?

- U cijelokupnom dosadašnjem djelovanju jedinica Vojne policije usko se naslanjam na Ministarstvo unutarnjih poslova. Tamo gdje i najmanjim dijelom djeluje civilna vlast, a samim tim i isturene organizacione jedinice MUP-a, ostvarujemo punu suradnju kroz zajedničke patrole, auto-patrele i zajednički rad na blokadnim točkama, u zoni ulaska u gradove i naselja. Suradnja je najizrazitija kod očevida prilikom izvršenja određenih kaznenih djela ili prometnih nezgoda, kada absolutno svu pomoć pružaju djetalnici MUP-a koji su stručno i tehnički osposobljeni za obavljanje tih poslova.

Osim toga, djetalnike Vojne policije upućujemo u policijske stanice gdje praktično rade sa djetalnicima MUP-a i kroz konkretne predmete se upoznaju sa takтиком i metodikom traganja za počiniteljima kaznenih krivičnih djela i otkrivanja počinitelja tih djela.

Suradnja sa Ministarstvom unutarnjih poslova je, kako vidite, na visokoj razini, a takva će i ostati. Može se samo kvalitativno produbljivati. Zajednički radimo i na nekim neuralgičnim točkama u Republici Hrvatskoj, vezanim za ugrožavanje sigurnosti i štovanje javnoga reda i mira. Tamo gdje se ukaže potreba, zajednički izlazimo s rukovodiocima Ministarstva unutarnjih poslova zaduženim za pojedine resore, a i na najvišim razinama obavljamo razgovore i dogovaramo zajedničke mjere djelovanja i sanacije nekih problema koji se moraju riješiti.

Ovlaštenja vojnih policajaca su i ovlaštenja službenih osoba MUP-a, počev od upozorenja, legitimiranja, privodenja, pretrage osoba, pretrage stana itd.

Umnogome nam je olakšao rad početak djelovanja vojno-pravosudnih organa, vojnih tužiteljstava i vojnih sudova. Na koordinativnim sastancima s vojnim tužiteljima i vojnim sucima je

dogovoreno zajedničko djelovanje, oblici i načini izvješćivanja, pa možemo reći da je i taj segment sada puno učinkovitiji.

HV: Sa kakvim se slučajevima najčešće susreće Vojna policija?

– Nakon što smo prošli fazu snimanja stanja vojno-policajskih jedinica na području Republike Hrvatske, uveli sustav jedinstvenog vođenja i zapovijedanja i jedinstvenu metodologiju rada, zaključili smo da možemo početi djelovati kao Uprava Vojne policije i da možemo dnevno izvješćivati Vrhovništvo i Vojno zapovjedništvo o stanju na području Republike Hrvatske što se tiče kriminaliteta, prometa, incidentnih situacija i ostalih sigurnosno interesantnih dogadanja gdje je djelovala određena jedinica Vojne policije, odnosno koji dogadaji su bili u području odgovornosti određene vojno-policajskih postrojbi. Prateći ta izvješća vidimo da su sada u trenutku primirja (koje se ne štuje na svim područjima ratnih operacija) često prisutni incidenti, odnosno nesretni slučajevi zbog nepažnje i nemara u baratanju vojničkim oružjem. Priličan je broj i prometnih nezgoda u kojima, na žalost, ima poginulih i velik broj povrijedenih, te velike materijalne

štete. Prisutno je i remećenje javnog reda i mira u većoj mjeri na nekim područjima, a suočeni smo i sa otudnjima predmeta različitih vrijednosti.

Međutim, unatrag oko mjesec i pol, nakon što smo znatno povećali učinkovitost djelovanja pojedinih policajskih jedinica uspostavljanjem blokadnih točaka, jačanjem rada na preveniraju takvih problema, kada smo išli na manifestiranje prisustva vojno-policajskih jedinica i manifestirajući snagu djelovanja vojno-policajskih jedinica, uspjeli smo u velikoj mjeri te probleme smanjiti. Od velike pomoći bila su nam u ovom poslu zapovjedništva nekih jedinica. Naime, tamo gdje zapovjedništvo određene jedinice ima autoritet i snagu, gdje je zapovjedništvo jedinice ostvarilo punu suradnju i koordinaciju rada sa vojno-policajskom jedinicom, tamo su problemi manji. Svakim danom se smanjuje područje gdje su problemi jako izraženi. To je rezultat pravog ustrojstva postrojbi Vojne policije s njihovim opremanjem i jasnom vizijom djelovanja i postupanja. Kada sve u potpunosti zaokružimo, problema će biti manje iako nikada u cijelosti neće biti otklonjeni. Ovoga trenutka mogu ocijeniti da je stanje puno bolje nego

što je bilo prije nekoliko mjeseci. Podsjetimo se da prije nekoliko mjeseci u Zagrebu niste mogli vidjeti uniformiranu osobu bez oružja, često čak sa drugim oružjem s kojim je ulazio u sredstva javnog prometa, ugostiteljske objekte, kina i sl. Naš imperativ da manifestiramo prisustvo jedinica Vojne policije i da one počnu energično djelovati, ali na bazi svojih zakonskih ovlaštenja, urođio je plodom. Ovoga trenutka želimo da štovanje javnog reda i mira, te štovanje vojne stege onakvo kakvo je u Zagrebu bude i na svakoj krajnjoj točki naših linija, odnosno u cijeloj Republici Hrvatskoj. Moram još naglasiti da se vojno-policajske jedinice nalaze na prvim linijama naših snaga, izvršavajući pri tome vojno-policajske zadatke.

HV: Kako će se u budućnosti školovati djelatnici Vojne policije?

– Što se tiče vizije školovanja, upravo radimo na ustrojstvu postrojbi Vojne policije nakon faze demobilizacije. Imat ćemo jedinice Vojne policije djelatnoga sastava. Dio će biti novaci koji su završili opću obuku u središtima za obuku Hrvatske vojske, a zatim prošli i specijalističku obuku za vojno-policajske postrojbe. Nakon toga će biti upućeni u vojno-policajske jedinice gdje će provesti ostatak služenja roka u Hrvatskoj vojsci. Treći dio će biti pričuvni sastav koji također moramo osposobiti.

On će mahom biti sastavljen od novaka koji su završili služenje vojnog roka u Hrvatskoj vojsci i otišli kući.

Za profil vojnog policajca – pozornika obuka će biti provedena u središtima za obuku Hrvatske vojske. Časnici kadar vojnih policajaca educirat će se kroz određene specijalnosti, a svoje stručno osposobljavanje će, primjerice, dosizati školovanjem na Višoj školi za unutarnje poslove ili na Fakultetu kriminalističkih znanosti ako će raditi na problemima suzbijanja kriminaliteta. Profili prometnih policajaca ili djelatnika koji će se baviti poslovima kriminalističke tehnike ili kontradiverzije svoje školovanje obavljat će kroz specijalizaciju u posebnim ustanovama.

Smatram da ne bi trebalo otvarati svoja središta za obuku i školovanje istog profila koji ima Ministarstvo unutarnjih poslova. Do sada smo imali izrazito dobru suradnju sa MUP-om uz njihovo puno razumijevanje oko uključenja naših djelatnika u njihove institucije obrazovanja. Gledat ćemo da tako bude i dalje.

MIRJANA KURETIĆ